

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

1. Η Γενική Μορφή του Συστήματος

Η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας αποτελεί τον πρωταρχικό σκοπό του Ο.Η.Ε. Ένα δε από τα μέσα που προβλέπει ο Χάρτης για την επίτευξη του σκοπού αυτού είναι η λήψη μέτρων από τον Οργανισμό για τη διευθέτηση ή τον διακανονισμό διεθνών διαφορών ή καταστάσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στη διατάραξη της ειρήνης (αρθρ. 1, παρ. 1). Από την άλλη πλευρά, ο Χάρτης επιβάλλει στα κράτη μέλη του Οργανισμού την υποχρέωση να διευθετούν με ειρηνικά μέσα τις διαφορές τους κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μη δημιουργείται κίνδυνος για τη διεθνή ειρήνη, ασφάλεια και δικαιοσύνη (αρθ. 2, παρ. 3). Η υποχρέωση αυτή των κρατών μελών έχει αμεληθεί στην πρακτική του Οργανισμού και, σε σχέση με την υποχρέωση της αποχής από την απειλή ή χρήση βίας (αρθ. 2, παρ. 4), η σημασία της έχει συχνά υποβαθμισθεί κατά την αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων που υποβάλλονται στον Ο.Η.Ε. για επίλυση. Παρά ταύτα, η ειρηνική διευθέτηση των διαφορών δεν είναι λιγότερο πρωταρχικός σκοπός του Οργανισμού, δεν βρίσκεται δηλαδή αξιολογικά σε ήσσονα μοίρα, από τη διατήρηση της ειρήνης με την πρόληψη ή την εξάλειψη των εναντίον της απειλών.

Οι συντάκτες του Χάρτη δεν επέδειξαν νεωτεριστικό πνεύμα στο πεδίο της ειρηνικής διευθέτησης των διεθνών διαφορών. Η διασφάλιση της κρατικής κυριαρχίας και η προστασία των προνομίων των μεγάλων Δυνάμεων δεν τους επέτρεψαν να παρεκκλίνουν από τις καθιερωμένες στο διεθνές δίκαιο και την πρακτική μεθόδους επιλύσεως των διεθνών διαφορών, τις οποίες ο Χάρτης θεσπίζει προκειμένου να χρησιμοποιηθούν από τον Οργανισμό ή τα κράτη μέλη. Οι σχετικές ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στο Κεφάλαιο VI του Χάρτη, το οποίο προβλέπει τα δικαιώματα (αρθ. 35) και τις υποχρεώσεις (αρθ. 33, παρ. 1 και 37, παρ. 1) των κρατών, καθώς και τον τρόπο αντιμετώπισης των διαφορών από το Συμβούλιο Ασφαλείας. Στην πρακτική, ωστόσο, το όργανο αυτό υιοθέτησε μια ευρύτερη άποψη του ρόλου του στην ειρηνική διευθέτηση των διεθνών διαφορών. Κατ' αρχή, αντιμετώπισε ένα πολύ μεγαλύτερο φάσμα ζητημάτων από εκείνο που είχε προβλεφθεί από τις κα-

ταστατικές διατάξεις. Η προσέγγιση που επέλεξε ήταν εύκαμπτη, πραγματιστική και περισσότερο πολιτική παρά νομική. Απέφυγε δε να χρησιμοποιήσει ως νομικό έρεισμα των ενεργειών του ειδικές διατάξεις του Χάρτη, επικαλούμενο συχνότερα τις γενικές εξουσίες και τις ευθύνες του. Για τους λόγους αυτούς, η ανάλυση των διατάξεων του Κεφαλαίου VI παρέχει μιά ατελή εικόνα της δραστηριότητας του Συμβουλίου Ασφαλείας στο πεδίο της ειρηνικής διευθετήσεως των διαφορών.

2. Διαδικασίες και Μέθοδοι του Χάρτη

Ο Χάρτης προβλέπει μιά λογική αλληλουχία ενεργειών στις οποίες πρέπει να προβούν τα κράτη που αποτελούν μέρη της διαφοράς. Τα μέλη του Οργανισμού έχουν αναλάβει την υποχρέωση "να ρυθμίζουν τις διεθνείς διαφορές τους με ειρηνικά μέσα, έτσι ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια" και ν' απέχουν από την απειλή ή τη χρήση βίας. Η γενική αυτή υποχρέωση των κρατών μελών εξειδικεύεται με το άρθρο 33 (παρ. 1), το οποίο προβλέπει ότι σε κάθε διαφορά που η παράτασή της μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας, τα ενδιαφερόμενα μέρη θα προσπαθούν κατ' αρχή να την επιλύσουν με διαπραγματεύσεις, έρευνα, μεσολάβηση, συνδιαλλαγή, διαιτησία, δικαστικό διακανονισμό, προσφυγή σε περιφερειακούς οργανισμούς ή συμφωνίες ή με άλλα ειρηνικά μέσα της εκλογής τους. Η υποχρέωση των κρατών μελών, σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη του Χάρτη, περιορίζεται μόνο στις διαφορές η παράταση των οποίων "μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας". Στην περίπτωση μόνο μιας τέτοιας διαφοράς τα διιστάμενα μέρη είναι υποχρεωμένα να επιδιώξουν την επίλυσή της με τα ειρηνικά μέσα που προσδιορίζει το άρθρο 33 πριν υποβάλλουν τη διαφορά αυτή στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Δεν έχουν, ωστόσο, την υποχρέωση να χρησιμοποιήσουν όλες τις διαδικασίες που απαριθμούνται στο πιο πάνω άρθρο παρά μόνο να καταβάλουν σοβαρές προσπάθειες προκειμένου να καταλήξουν σε μία αμοιβαίως αποδεκτή λύση. Υποβάλλοντας μιά διαφορά στο Συμβούλιο Ασφαλείας, το ενδιαφερόμενο κράτος αναφέρει, συνήθως, τις προσπάθειες που έχει κάνει για τη διευθέτηση της διαφοράς και εξηγεί τους λόγους για τους οποίους οι περαιτέρω προσπάθειες είναι αδύνα-

τες ή απίθανο να τελεσφορήσουν χωρίς την παρέμβαση του Συμβουλίου Ασφαλείας. Πολύ συχνά το άλλο μέρος αμφισβητεί τους ισχυρισμούς αυτούς, αντιτείνοντας είτε ότι οι προσπάθειες που προηγήθηκαν δεν ήταν ειλικρινείς είτε ότι οι περαιτέρω προσπάθειες δεν είναι αδύνατες. Τέτοια επιχειρήματα, όμως, σπανίως έχουν αποτρέψει το Συμβούλιο Ασφαλείας να επιληφθεί της διαφοράς, μολονότι ενίοτε επηρεάζουν την πορεία των ενεργειών του.

Έχει υποστηριχθεί συχνά ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας δεν θα πρέπει να προχωρήσει στην εξέταση ενός ζητήματος αν δεν έχουν εξαντληθεί όλες οι δυνατότητες σύμφωνα με το άρθρο 33 (παρ. 1). Αυτό ήταν το σκεπτικό της αποφάσεως του Συμβουλίου Ασφαλείας της 14 Απριλίου 1952, με την οποία δεν έγινε δεκτή η εγγραφή στην ημερήσιά του διάταξη μιάς προσφυγής που αφορούσε τις σχέσεις Γαλλίας και Τυνησίας. Η παραπάνω, όμως, απόφαση υπήρξε εξαιρετική περίπτωση δεδομένου ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας σπανίως αρνείται να εξετάσει ένα ζήτημα στο οποίο επισύρεται η προσοχή του.

Το νόημα του άρθρου 33 είναι ότι η υποχρέωση των κρατών μελών, όσον αφορά στην προσπάθεια επιλύσεως της διαφοράς, πρέπει να εκπληρωθεί πριν γίνει η προσφυγή στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Στην πρακτική, ωστόσο, η υποχρέωση αυτή θεωρήθηκε συνεχής. Τόσο στο Συμβούλιο Ασφαλείας όσο και στη Γενική Συνέλευση συχνά υπογραμμίσθηκε ότι ακόμη και όταν ο Οργανισμός έχει επιληφθεί μιάς διαφοράς, η πρωταρχική ευθύνη της επιλύσεως της εξακολουθεί ν' ανήκει στα διϊστάμενα μέρη. Αυτό έχει κατ' επανάληψη τονισθεί με έμφαση στις συζητήσεις αναφορικά με το ινδοπακιστανικό ζήτημα και την αραβοϊσραηλινή διένεξη.

Δεδομένου ότι τα ειρηνικά μέσα που προβλέπει το άρθρο 33 για την επίλυση των διεθνών διαφορών είναι οι παραδοσιακές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται και εκτός του πλαισίου του Ο.Η.Ε. είναι αναγκαία μιά σύντομη αναφορά σ' αυτά για την πλήρη κατανόησή τους. Ορισμένες διαφοροποιήσεις και βελτιώσεις των παραδοσιακών μεθόδων, που σημειώθηκαν κατά την χρησιμοποίησή τους από τα όργανα του Ο.Η.Ε., δεν μετέβαλαν κατ' ουσία τις διαδικασίες και πρακτικές αυτές που αναπτύχθηκαν πριν από πολλές εκατονταετίες.

Διαπραγματεύσεις. Οι διαπραγματεύσεις αποτελούν τη συνήθεστερη μέθοδο στις διεθνείς σχέσεις για την επίλυση μιάς διαφοράς. Τα διϊστάμενα μέρη προβαίνουν σε άμεσες συζητήσεις με σκοπό να κα-

ταλήξουν σε κάποια συμφωνία. Τρίτα μέρη δεν μετέχουν στη διαδικασία αυτή. Μειονέκτημα των διαπραγματεύσεων είναι η δυνατότητα της παρατάσεώς τους για μεγάλο χρονικό διάστημα, πράγμα που μπορεί να εξυπηρετεί τα συμφέροντα του ενός από τα διϊσταμένα μέρη. Εξ' άλλου, στην περίπτωση διαπραγματεύσεων μεταξύ μιάς μεγάλης και μιάς μικρής Δυνάμεως, η άσκηση πιέσεως από την πρώτη στη δεύτερη είναι δυνατό να οδηγήσει στην υιοθέτηση μιας άδικης λύσεως.

Φιλικές υπηρεσίες (Good offices). Οι φιλικές υπηρεσίες είναι η μόνη από τις παραδοσιακές μεθόδους επιλύσεως των διεθνών διαφορών που δεν αναφέρει το άρθρο 33 του Χάρτη. Αυτό, όμως, δεν εμπόδισε τη συχνή χρησιμοποίησή τους από τα όργανα του Ο.Η.Ε. Οι φιλικές υπηρεσίες προϋποθέτουν την παρέμβαση ενός τρίτου μέρους, κράτους ή διεθνούς οργανισμού, που αποσκοπεί να παράσχει το πλαίσιο ή να δημιουργήσει ένα μηχανισμό επικοινωνίας μεταξύ των διϊσταμένων μερών που θα επιτρέψει την προσέγγισή τους και την έναρξη διαπραγματεύσεων για την επίλυση της διαφοράς. Το τρίτο μέρος περιορίζεται να προσφέρει το ουδέτερο έδαφος για τη διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων ή να μεταφέρει μηνύματα μεταξύ των διϊσταμένων μερών χωρίς ν' ασχολείται με την ουσία της διαφοράς ή να προτείνει λύσεις.

Έρευνα. Η έρευνα δεν αποτελεί μέθοδο επιλύσεως των διαφορών αλλά μάλλον μέσο για την εξεύρεση της βάσεως επιλύσεώς τους. Η έρευνα αποσκοπεί στη διαλεύκανση ορισμένων περιστατικών από μία ανεξάρτητη επιτροπή. Τα περιστατικά αυτά, που συνιστούν τη βάση της διαφοράς, αμφισβητούνται από τα διϊσταμένα μέρη και η διαλεύκανσή τους από μία αμερόληπτη επιτροπή μπορεί να διευκολύνει την επίλυση της διαφοράς. Η έκθεση της εξεταστικής επιτροπής δεν περιλαμβάνει προτάσεις για την επίλυση της διαφοράς, αλλά η επαληθευση ή μη ορισμένων ισχυρισμών των διϊσταμένων μερών μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία εποικοδομητικών συνθηκών για τη διευθέτησή της.

Μεσολάβηση. Η μεσολάβηση συνεπάγεται την παρέμβαση ενός τρίτου μέρους -κράτους, διεθνούς οργανισμού ή και ατόμου- το οποίο μετέχει στις διαπραγματεύσεις μεταξύ των διϊσταμένων μερών με σκοπό να διευκολύνει τον συμβιβασμό τους προτείνοντας όρους για την επίλυση της διαφοράς, αποδεκτούς από αμφότερες τις πλευρές. Οι προτάσεις του μεσολαβητή, ο οποίος πρέπει να χαίρει της εμπιστοσύνης των διϊσταμένων μερών και να ενεργεί με την συναίνεσή τους,

δεν έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα.

Συνδιαλλαγή. Η συνδιαλλαγή είναι μία μέθοδος παρόμοια με τη μεσολάβηση με μόνη διαφοροποίηση, που έχει τη μορφή νομικής διακρίσεως, ότι το τρίτο μέρος είναι μία επιτροπή ή ένα διεθνές όργανο του οποίου η συνδρομή έχει ζητηθεί από τα δι'ιστάμενα μέρη για την εξεύρεση ικανοποιητικής λύσεως της διαφοράς. Όπως και στη μεσολάβηση, το αντικείμενο της συνδιαλλαγής είναι η διατήρηση της ειρήνης μέσω ενός συμβιβασμού με όρους αποδεκτούς και από τα δύο μέρη και όχι η επιβολή όρων από την επιτροπή συνδιαλλαγής ή η εφαρμογή αφηρημένων αρχών δικαίου. Στην πρακτική του Ο.Η.Ε. παρατηρείται, ωστόσο, η τάση της χρησιμοποίησεως των όρων "μεσολάβηση", "φιλικές υπηρεσίες" και "συνδιαλλαγή" ως ταυτίσεων, χωρίς ιδιαίτερη αναφορά στις νομικές διακρίσεις τους.

Διαιτησία. Στην περίπτωση της επιλύσεως μιάς διαφοράς με διαιτησία τα δι'ιστάμενα μέρη αναλαμβάνουν εκ των προτέρων την υποχρέωση ν' αποδεχθούν ως δεσμευτική την απόφαση ενός διαιτητή ή διαιτητικού δικαστηρίου. Το διαιτητικό όργανο συγκροτείται με ειδική συμφωνία μεταξύ των δι'ισταμένων μερών ή προβλέπεται από ισχύουσα διαιτητική συνθήκη. Η διαιτητική συμφωνία, που είναι γνωστή ως *compromis*, προσδιορίζει τον τρόπο επιλογής των μελών του διαιτητικού δικαστηρίου, τον τόπο και τον χρόνο συζητήσεως της διαφοράς καθώς και τους νομικούς κανόνες που θα εφαρμοσθούν για την επίλυσή της.

Δικαστικός διακανονισμός. Ο δικαστικός διακανονισμός προϋποθέτει την υποβολή της διαφοράς σ' ένα διεθνές δικαστήριο. Αντίθετα με την διαιτησία το δικαστήριο δεν υπάγεται σε προηγούμενους περιορισμούς αναφορικά με τη διαδικασία που θ' ακολουθήσει και τους κανόνες που θα εφαρμόσει, οι οποίοι προβλέπονται στο καταστατικό του. Τα κράτη δεν έχουν, ωστόσο, αναγνωρίσει την υποχρεωτική δικαιοδοσία των διεθνών δικαστηρίων και γενικώς φαίνονται απρόθυμα να υποβάλουν σ' αυτά τις διαφορές τους.

3. Ο ρόλος του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Σύμφωνα με το άρθρο 34 του Χάρτη "το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί να ερευνά κάθε διαφορά ή κατάσταση που θα ήταν δυνατό να οδηγήσει σε διεθνείς προστριβές ή να δημιουργήσει διένεξη, με σκοπό

να διαπιστώνει αν η παράταση αυτής της διενέξεως ή της καταστάσεως είναι πιθανό να θέσει σε κίνδυνο τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας". Από την παραπάνω διάταξη προκύπτει, κατ' αρχή, ότι η άσκηση της αρμοδιότητας που έχει το Συμβούλιο Ασφαλείας να εξετάσει μία διαφορά ή κατάσταση είναι δυναμική υπό την έννοια ότι ο Χάρτης δεν προβλέπει σχετική υποχρέωση. Η απόφαση δε να προχωρήσει στην εξέταση μίας διαφοράς ή καταστάσεως δεν οφείλεται σε αίτημα των αμέσως ενδιαφερομένων μελών αλλά σε δική του πρωτοβουλία.

Το Συμβούλιο μπορεί ν' αποκτήσει σαφή εικόνα των γεγονότων που στοιχειοθετούν τη διαφορά με διάφορους τρόπους: υποβολή στοιχείων από τα διϊστάμενα μέρη, από τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας, αναφορές του Γενικού Γραμματέα κ.α. Μπορεί, επίσης, να προβεί στη σύσταση ενός βοηθητικού οργάνου σκοπός του οποίου θα είναι η διερεύνηση της διαφοράς. Η δυσχέρεια που παρατηρείται αναφορικά με τη δημιουργία ενός τέτοιου οργάνου είναι ο προσδιορισμός του άρθρου που διέπει τη σύστασή του, αν δηλαδή ρυθμίζεται από το άρθρο 29, βάσει του οποίου η σχετική απόφαση έχει διαδικαστικό χαρακτήρα, ή το άρθρο 34 κατά το οποίο, αντιθέτως, η απόφαση είναι μη διαδικαστική. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πολιτική αντίθεση στη χρησιμοποίηση εξεταστικών οργάνων είναι εντονότερη όταν τα όργανα αυτά προορίζονται ν' αναπτύξουν επί τόπου τη δραστηριότητά τους, πράγμα που προκαλεί την άρνηση των διϊσταμένων μερών να τα δεχθούν στο έδαφός τους.

Όπως προκύπτει από τα άρθρα 33 (παρ. 2), 36 και 37 η άσκηση των εξουσιών του Συμβουλίου Ασφαλείας προϋποθέτει την προηγούμενη διαπίστωση αν η παράταση της διαφοράς ή της καταστάσεως είναι πιθανό να θέσει σε κίνδυνο τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας. Στην πρακτική, ωστόσο, το Συμβούλιο Ασφαλείας σπανίως προέβη σε μία τέτοια διαπίστωση αφ' ενός γιατί θέλησε να διευρύνει τον ρόλο του, επιλαμβανόμενο ακόμη και διαφορών ή καταστάσεων που ο κίνδυνος τον οποίο συνεπάγονταν για την ειρήνη ή ακόμη ο διεθνής χαρακτήρας τους ήταν αμφίβολος και αφ' ετέρου για να μην περιορίσει τις δυνατότητες να συνεργασθεί για την εξεύρεση λύσεως με το μέρος εκείνο που στις περισσότερες περιπτώσεις ισχυρίζεται, ότι η φύση της διαφοράς είναι τέτοια που δεν συνεπάγεται κίνδυνο για τη διεθνή ειρήνη.

Ο Χάρτης κάνει μία διάκριση μεταξύ "διαφορών" και "καταστάσεων". Οι όροι αυτοί δεν προσδιορίζονται στον Χάρτη αλλά οι διατάξεις του που εφαρμόζονται στις "διαφορές" ισχύουν επίσης, με δύο εξαιρέσεις, και για τις "καταστάσεις". Η πρώτη εξαίρεση είναι ο κανόνας που απαγορεύει σ' ένα μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας να ψηφίζει σε διαφορά στην οποία είναι διϊστάμενο μέρος (άρθ. 27, παρ. 3). Η δεύτερη εξαίρεση είναι η εξουσία του Συμβουλίου Ασφαλείας να συνιστά όρους διακανονισμού της διαφοράς (άρθ. 37, παρ. 2) ή να κάνει συστάσεις στα ενδιαφερόμενα μέρη (άρθ. 38). Αναφορικά με ενέργειες που προβλέπονται από άλλα άρθρα, η πρακτική του Συμβουλίου Ασφαλείας δεν στοιχειοθετεί κάποια διαφοροποίηση μεταξύ "διαφορών" και "καταστάσεων". Από τις διατάξεις του Χάρτη μπορεί να υποστηριχθεί ότι "διαφορά" υφίσταται όταν ένα κράτος προβαίνει στην καταγγελία μιάς παρούσας ή απειλουμένης παραβιάσεως του δικαίου από ένα άλλο ή άλλα κράτη, τα οποία την αρνούνται. Η "κατάσταση" μπορεί να θεωρηθεί ως ένα πλέγμα γεγονότων που συνιστούν αφορμή ή οδηγούν σε διένεξη.

Κάθε μέλος των Ηνωμένων Εθνών μπορεί να επιστήσει την προσοχή του Συμβουλίου Ασφαλείας ή της Γενικής Συνελεύσεως σε διαφορές ή καταστάσεις που είναι πιθανό να θέσουν σε κίνδυνο τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας (άρθ. 35). Σε μία τέτοια περίπτωση το ζήτημα εγγράφεται στην προσωρινή ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι δεν εγγράφονται όλα τα ζητήματα, επί των οποίων επισύρεται η προσοχή του Συμβουλίου Ασφαλείας, στην προσωρινή ημερήσια διάταξη του οργάνου αυτού. Σε ορισμένες περιπτώσεις ένα κράτος μπορεί να επιθυμεί απλώς η γνωστοποίησή του για την ύπαρξη της διαφοράς να κυκλοφορήσει ως έγγραφο του Συμβουλίου Ασφαλείας. Μπορεί επίσης ν' απευθύνει διαμαρτυρία ή να υποβάλει καταγγελία στο Συμβούλιο Ασφαλείας χωρίς να ζητεί απ' αυτό και τη λήψη μέτρων. Αν στη προσφυγή διευκρινίζεται ότι είναι επιθυμητή η δράση του Συμβουλίου, το ζήτημα εγγράφεται στην προσωρινή ημερήσια διάταξη.

Η συζήτηση για την υιοθέτηση της ημερήσιας διατάξεως είναι δυνατό να διαρκέσει λίγα λεπτά ή να παραταθεί για αρκετές ημέρες. Αν προβεί στην υιοθέτηση της ημερησίας διατάξεως, το Συμβούλιο Ασφαλείας αποφασίζει ουσιαστικά να εξετάσει τα ζητήματα που περιλαμβάνει. Η σχετική απόφαση έχει καθιερωθεί ως "διαδικαστική" και

συνεπώς τα μόνιμα μέλη δεν μπορούν ν' ασκήσουν "veto".

Ενώ το άρθρο 35 του Χάρτη αναγνωρίζει σ' ένα κράτος μέλος το δικαίωμα να επισύρει την προσοχή του Συμβουλίου Ασφαλείας σε μία διαφορά ή κατάσταση, το Συμβούλιο αποφασίζει αν θα προχωρήσει στην εξέτασή της. Σε πολλές περιπτώσεις υποστηρίχθηκε ότι το Συμβούλιο έχει "καθήκον" να εξετάσει οποιοδήποτε ζήτημα στο οποίο επισύρεται η προσοχή του. Ορισμένοι δε αντιπρόσωποι υιοθέτησαν μία πιο προχωρημένη σχετικά θέση, υποστηρίζοντας ότι κάθε τέτοιο ζήτημα εγγράφεται στην ημερήσια διάταξη της οποίας η υιοθέτηση έχει τυπικό, μόνο, χαρακτήρα.

Η θέση αυτή δεν έγινε αποδεκτή από το Συμβούλιο Ασφαλείας, το οποίο, ωστόσο, αποδείχθηκε απρόθυμο ν' αρνηθεί το δικαίωμα ενός κράτους να εκθέσει ενώπιόν του τη διαφορά που έχει μ' ένα άλλο κράτος. Μεταξύ των λίγων περιπτώσεων, που το Συμβούλιο Ασφαλείας αρνήθηκε να περιλάβει στην ημερήσιά του διάταξη ένα ζήτημα στο οποίο επικλήθηκε η προσοχή του, είναι και οι προσπάθειες ορισμένων αφρικανικών και ασιατικών κρατών μελών να χρησιμοποιήσουν το Συμβούλιο για ν' ασκήσουν πίεση στη Γαλλία προκειμένου αυτή να χορηγήσει ανεξαρτησία στις βορειο-αφρικανικές κτήσεις της. Έτσι, το Συμβούλιο αρνήθηκε να εξετάσει τα ζητήματα της Τυνησίας (1952), του Μαρόκου (1953) και της Αλγερίας (1956).

Τα επιχειρήματα κατά της εγγραφής των υποβαλλομένων διαφορών ή καταστάσεων στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου είναι διάφορα. Περισσότερο συνήθης είναι ο ισχυρισμός ότι το ζήτημα εμπίπτει "ουσιαστικά στην εσωτερική δικαιοδοσία" ενός κράτους και συνεπώς η εξέτασή του από το Συμβούλιο Ασφαλείας θα ήταν αντίθετη προς το άρθρο 2 (παρ. 7) του Χάρτη. Αυτό το επιχειρήμα επικλήθηκε π.χ. κατά της εξέτασης από το Συμβούλιο του παραξικοπήματος της Πράγας του 1948, της ουγγρικής κρίσεως του 1956, των φυλετικών διακρίσεων στη Νότια Αφρική και των διαφόρων "αποικιακών" ζητημάτων. Ένα άλλο επιχειρήμα, στενά συνδεδεμένο με το πρώτο, ήταν η μη δημιουργία πιθανού κινδύνου για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια από την παράταση της διαφοράς. Συχνά προβάλλεται, επίσης, ο ισχυρισμός ότι η επίλυση της διαφοράς θα επιδιωχθεί με άλλες διαδικασίες και συνεπώς η εξέτασή της από το Συμβούλιο Ασφαλείας είναι "άκαιρη". Από την άλλη πλευρά το Συμβούλιο επεδίωξε ν' αποφύγει οποιαδήποτε ανάμειξη στο έργο της Γενικής Συνελεύσεως, αρνούμενο

να εξετάσει ορισμένα ζητήματα που είχαν συζητηθεί από το όργανο αυτό ή να επανέλθω σε ζητήματα για τα οποία η Συνέλευση είχε λάβει απόφαση.,

Τα επιχειρήματα που αναπτύχθηκαν κατά των αντιρρήσεων για την εγγραφή ενός ζητήματος στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου επικεντρώνονται σε δύο βασικούς άξονες. Πρώτο, απορρίφθηκε η ουσία των αντιρρήσεων' τα ενδιαφερόμενα κράτη υποστήριξαν ότι το ζήτημα εμφανίζει διεθνές ενδιαφέρον επαρκές για να δικαιολογεί την εξέτασή του από το Συμβούλιο. Δεύτερο, υποστηρίχθηκε ότι το Συμβούλιο θα έπρεπε, κατ' αρχή, να εγγράψει το ζήτημα στην ημερήσια του διάταξη και κατόπιν να εξετάσει τις διάφορες απόψεις αναφορικά με τη φύση της διαφοράς και την αναγκαιότητα ή τη σκοπιμότητα της αναπόλυτης συγκεκριμένης δράσεως. Η τελευταία αυτή θέση είχε, γενικά, τη μεγαλύτερη απήχηση δεδομένου ότι τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας δεν ήταν διατεθειμένα να περιορίσουν το δικαίωμα των κρατών μελών να επισύρουν την προσοχή του οργάνου αυτού στις διαφορές τους.

Άλλωστε, σύμφωνα με την άποψη που επικράτησε στο Συμβούλιο, η εγγραφή μιάς διαφοράς στην ημερήσια διάταξη δεν προδικάζει το ζήτημα της αρμοδιότητας ή την απόφαση επί της ουσίας. Ποιό είναι τότε το αποτέλεσμα της αποφάσεως του Συμβουλίου να εγγράψει ένα ζήτημα στην ημερήσια του διάταξη; Μια τέτοια απόφαση δεν εγγυάται ότι το Συμβούλιο θα λάβει ορισμένα μέτρα ούτε σημαίνει, κατ' ανάγκη, ότι θα διεξαχθεί εμπεριστατωμένη συζήτηση. Κατά τεκμήριο, ωστόσο, τα διϊστάμενα μέρη θα έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν λεπτομερώς τις απόψεις τους.

Από τη στιγμή που ένα ζήτημα εγγράφεται στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου περιλαμβάνεται σε μία "Συνοπτική Κατάσταση Ζητημάτων" των οποίων έχει επιληφθεί το Συμβούλιο και παραμένει στον πίνακα αυτό μέχρι της διαγραφής του από το Συμβούλιο. Αυτό έχει ως συνέπεια, σύμφωνα με το άρθρο 12 του Χάρτη, τη μη δυνατότητα της διατυπώσεως συστάσεων από τη Γενική Συνέλευση.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί σ' οποιοδήποτε στάδιο μιας διαφοράς ή καταστάσεως που ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια να κάνει συστάσεις στα διϊστάμενα μέρη. Οι συστάσεις αυτές μπορεί να ποικίλουν από γενικές συστάσεις προς τα διϊστάμενα μέρη για τη χρησιμοποίηση των υφισταμένων μεθόδων ειρη-

νικής διευθετήσεως (άρθ. 33, παρ. 2) μέχρι συστάσεις για την υιοθέτηση ειδικών διαδικασιών ή μεθόδων επιλύσεως των διαφορών (άρθ. 36, παρ. 1) ή ακόμη συστάσεις που περιλαμβάνουν τους κατάλληλους, κατά την άποψη του Συμβουλίου, όρους διακανονισμού. Η τελευταία αυτή αρμοδιότητα έχει οιονεί δικαστικό χαρακτήρα πού, οπωσδήποτε, δεν προσιδιάζει στον πολιτικό ρόλο του Συμβουλίου Ασφαλείας. Η Απόφαση 242, της 22 Νοεμβρίου 1967, του Συμβουλίου Ασφαλείας, που έθεσε τις αρχές μιάς "δίκαιης και διαρκούς ειρήνης" στη Μέση Ανατολή, αποτελεί ενδιαφέρουσα έκφραση της οιονεί δικαστικής αυτής αρμοδιότητας του ανωτέρω οργάνου.

Όσον αφορά στη φύση των παραπάνω συστάσεων, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αποτελούν αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας κατά το άρθρο 25 και συνεπώς τα μέρη της διαφοράς, προς τα οποία απευθύνονται, μπορεί να τις απορρίψουν. Οι πιθανότητες συμμορφώσεως των διϊσταμένων μερών προς τις συστάσεις αυτές εξαρτώνται από διάφορους παράγοντες, ένας από τους οποίους είναι ο κίνδυνος που διατρέχει το κράτος που τις αγνοεί ν' αντιμετωπισθεί από το Συμβούλιο ως "υπεύθυνος" για την ύπαρξη μιάς απειλής της ειρήνης ή παραβιάσεως της ειρήνης και να υποστεί τις κυρώσεις των άρθρων 40 - 42. Η έλλειψη, ωστόσο, πολιτικής βουλήσεως ή η μη ύπαρξη προηγούμενης οργανώσεως για τη λήψη προληπτικών ή εξαναγκαστικών μέτρων, σύμφωνα με το Κεφάλαιο VII του Χάρτη, επιδρούν αρνητικά στη βούληση των κρατών να υιοθετήσουν τις συστάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας. Όσο λιγότερες δε είναι οι πιθανότητες "κυρώσεως", τόσο περισσότερες είναι οι πιθανότητες "μη συμμορφώσεως".

Όπως αποδεικνύεται από την πρακτική το Συμβούλιο Ασφαλείας έχει συχνά συστήσει στα διϊστάμενα μέρη τις διαδικασίες που θεώρησε αναγκαίες σε μία δεδομένη διαφορά ή κατάσταση. Συχνά έχει αρμολογήσει και τον μηχανισμό εφαρμογής των διαδικασιών αυτών: επιτροπές φιλικών υπηρεσιών, μεσολαβήσεως, σωμαδιαλλαγής, παρατηρητών και ειρηνευτικές δυνάμεις. Επίσης έχει αναθέσει παρόμοια καθήκοντα στον Γενικό Γραμματέα, τον Πρόεδρο του Συμβουλίου και άλλα πρόσωπα ή ομάδες προσώπων.

Κατά τη διατύπωση των συστάσεων το Συμβούλιο πρέπει να λαμβάνει υπ' όψη την ύπαρξη οιασδήποτε συμφωνίας μεταξύ των διϊσταμένων μερών για την ειρηνική επίλυση των διαφορών τους καθώς και τις διαδικασίες που έχουν ενδεχομένως ακολουθηθεί για τον σκοπό

αυτό. Είναι, επίσης, υποχρεωμένο, να λαμβάνει υπ' όψη ότι οι νομικές διαφορές πρέπει, κατά κανόνα, να υποβάλλονται από τα διϊστάμενα μέρη στο Διεθνές Δικαστήριο σύμφωνα με το καταστατικό του τελευταίου (άρθ. 36). Η προσπάθεια της διακρίσεως μεταξύ "νομικών" διαφορών και διαφορών άλλων κατηγοριών συμπορεύονται χρονικά με τις κατά καιρούς απόπειρες συγκροτήσεως ενός διεθνούς μηχανισμού για την ειρηνική διευθέτησή τους. Νομικές θεωρήθηκαν οι διαφορές που μπορούν να κριθούν κατ' εφαρμογή σαφών και αναγνωρισμένων κανόνων του διεθνούς δικαίου ή που αφορούν, σύμφωνα με τον ορισμό που δόθηκε στις συνθήκες του Λοκάρνο (1925), σε αμοιβαία αμφισβήτηση νομίμου δικαιώματος. Στην περίπτωση των άλλων διαφορών, που συχνά χαρακτηρίζονται ως "πολιτικές" ή "μη δεικτικές δικαστικού διακανονισμού", η επίλυση δεν επιδιώκεται με την εφαρμογή των υφισταμένων διεθνών κανόνων, που θεωρούνται ανεπαρκείς για την άρση της αμφισβήτησεως, αλλά με την επίκληση της "δικαιοσύνης" ή της "σκοπιμότητας".

Όπως προκύπτει από την πρακτική, το Συμβούλιο Ασφαλείας σπανίως θεώρησε διαφορές που αντιμετώπιζε ως κατάλληλες να υποβληθούν στο Διεθνές Δικαστήριο, κατά το άρθρο 36 (3), ή ακόμη σε διαιτησία που αποτελεί μία ενδεχόμενη διαδικασία κατά τα άρθρα 33, 36 (παρ. 1) και 38. Θα μπορούσαν, βεβαίως, ν' αναφερθούν η σύσταση προς τα διϊστάμενα μέρη στην υπόθεση του Στενού της Κέρκυρας να υποβάλουν τη διαφορά τους στο Διεθνές Δικαστήριο και οι συστάσεις στην υπόθεση της Εταιρίας της Διώρυγος του Σουέζ, στην υπόθεση Ινδίας - Πακιστάν (1951) και στην Ινδουησιακή διένεξη (1947) για την υιοθέτηση της διαιτησίας ως μεθόδου διακανονισμού, αλλά οι περιπτώσεις αυτές δεν αρκούν προφανώς για να στοιχειοθετήσουν την προσήλωση του Συμβουλίου Ασφαλείας σε νομικές τεχνικές.

Η προτίμηση του Συμβουλίου προς την πολιτική λύση, μέσω πολιτικών και όχι νομικών μεθόδων, είναι ενεξήγητη. Οι διαφορές που υποβάλλονται στο Συμβούλιο έχουν έναν ιδιαίτερα έντονο πολιτικό χαρακτήρα, πράγμα που πολλές φορές σημαίνει ότι η αντιμετώπιση του ζητήματος των νομικών δικαιωμάτων των μερών δεν δίνει αυτομάτως τη λύση στο βασικό πολιτικό πρόβλημα. Από την άλλη πλευρά, η μη αναγνώριση της δικαιοδοσίας του Διεθνούς Δικαστηρίου από τα διϊστάμενα μέρη σε πολλές περιπτώσεις αποκλείει ipso facto τη δυνατότητα χρησιμοποίησεως του οργάνου αυτού. Η γενική απροθυμία του

Συμβουλίου να υιοθετήσει νομική, σε αντιδιαστολή με την πολιτική, προσέγγιση στις διαφορές που έχει επιληφθεί αποκαλύπτεται και από τη μη άσκηση του δικαιώματός του να ζητεί τη γνωμοδότηση του Δικαστηρίου επί νομικών ζητημάτων.

Σύμφωνα με το άρθρο 37 του Χάρτη αν τα διϊστάμενα μέρη σε μία διαφορά, που η παράτασή της μπορεί ν' απειλήσει τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, δεν κατορθώσουν να επιτύχουν τη διευθέτησή της με τα μέσα που υποδεικνύει το άρθρο 33, πρέπει να την υποβάλουν στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Αν το Συμβούλιο κρίνει ότι η παράταση της διαφοράς είναι πράγματι πιθανό να θέσει σε κίνδυνο τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας θ' αποφασίσει αν θ' αναλάβει δράση κατά το άρθρο 36 ή αν συστήσει όρους διακανονισμού πού αυτό θα κρίνει κατάλληλους.

Το παραπάνω άρθρο επαυξάνει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών, κατά το άρθρο 33, καθώς και τις εξουσίες του Συμβουλίου Ασφαλείας κατά το άρθρο 36. Το άρθρο 37 επιβάλλει στα κράτη μέλη να υποβάλουν για διακανονισμό μιά διαφορά στο Συμβούλιο Ασφαλείας αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της απειλής της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας από την παράταση της διαφοράς και της αποτυχίας της διευθετήσεώς της με τα ειρηνικά μέσα που προβλέπει το άρθρο 33. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι πρόκειται για τη μοναδική περίπτωση πού ο Χάρτης επιβάλλει την υποχρέωση της υποβολής μιάς διαφοράς στο Συμβούλιο Ασφαλείας.

Τέλος, χωρίς να θίγονται οι διατάξεις των άρθρων 33 ως 37, το Συμβούλιο μπορεί, αν όλα τα διϊστάμενα μέρη σε μία διαφορά το ζητούν, να κάνει συστάσεις με σκοπό τον ειρηνικό διακανονισμό της (άρθ. 38). Η διάταξη αυτή διαφέρει από τις άλλες διατάξεις του Κεφαλαίου VI του Χάρτη ως προς την εξουσιοδότηση που παρέχει στο Συμβούλιο να κάνει συστάσεις για την ειρηνική διευθέτηση μίας διαφοράς, ασχέτως αν η παράτασή της είναι πιθανό ν' απειλήσει τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Ένα άλλο σημείο διαφοροποιήσεως του άρθρου 38 από τις άλλες διατάξεις του παραπάνω Κεφαλαίου είναι η μη ύπαρξη περιορισμών στο είδος των συστάσεων που μπορεί να κάνει το Συμβούλιο Ασφαλείας. Κατά συνέπεια, το άρθρο 38 παρεκκλίνει από την αρχική αντίληψη του Συμβουλίου Ασφαλείας, ως οργάνου που θ' ασχολείται μόνο με ζητήματα που απειλούν τη διεθνή ειρήνη, αφού του παρέχει τη δυνατότητα να συμβάλει στη διευθέτηση διαφορών

που δεν αποτελούν κίνδυνο για τη διεθνή ειρήνη. Το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί ν' αποφασίσει να κάνει συστάσεις για την επίλυση μιας διαφοράς, χωρίς, ωστόσο, να έχει σχετική υποχρέωση.

Προκειμένου το Συμβούλιο Ασφαλείας ν' ασκήσει την αρμοδιότητά του κατά το άρθρο 38 πρέπει να του το ζητήσουν όλα τα διϊστάμενα μέρη. Η περίπτωση, όμως, της από κοινού και κατόπιν συνεννοήσεως υποβολής μιάς διαφοράς στο Συμβούλιο δεν συναντάται στην πρακτική. Το Συμβούλιο, ωστόσο, θεώρησε ότι η μονομερής προσφυγή των διϊσταμένων κρατών, τα οποία επιδιώκουν ν' αποσπάσουν τη συνδρομή του στη μεταξύ τους διαφορά, πληροί τους όρους του άρθρου 38. Θα πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι το άρθρο αυτό αναφέρεται μόνο σε "συστάσεις". Δεν θα ήταν, όμως, αντίθετο στη λογική του ανωτέρω άρθρου να θεωρηθεί ότι παρέχει στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να δρα και ως διαιτητικό όργανο. Σε μια τέτοια περίπτωση, όμως, τα διϊστάμενα μέρη πρέπει να συμφωνήσουν εκ των προτέρων όχι μόνο να υποβάλουν τη διαφορά τους στο Συμβούλιο, αλλά να δεχθούν και ως υποχρεωτικές τις συστάσεις του. Το άρθρο 38 παρέχει πολλές ευκαιρίες για την επέκταση του ρόλου του Συμβουλίου στην ειρηνική διευθέτηση των διαφορών. Στην πρακτική, ωστόσο, οι ευκαιρίες αυτές παρέμειναν ανεκμετάλλευτες.

4. Παραπομπή των Διαφορών σε άλλα Όργανα ή Οργανισμούς

Το Συμβούλιο Ασφαλείας αντί να προχωρήσει στη διευθέτηση της διαφοράς έχει τη δυνατότητα να την παραπέμψει στο σύνολό της ή εν μέρει σ' ένα άλλο όργανο ή οργανισμό. Η παραπομπή αυτή μπορεί να γίνει με σύσταση προς τα διϊστάμενα μέρη ή από το ίδιο το Συμβούλιο, οπότε τα πρώτα είναι ελεύθερα ν' αποδεχθούν ή ν' απορρίψουν τη δικαιοδοσία του άλλου οργάνου ή οργανισμού.

α. Παραπομπή σε δικαστικά όργανα. Το Συμβούλιο δεν μπορεί να παραπέμψει τη διαφορά σ' ένα δικαστικό όργανο. Μπορεί μόνο να συστήσει στα διϊστάμενα μέρη να το πράξουν. Ωστόσο, το Συμβούλιο μπορεί ν' απευθυνθεί στο Διεθνές Δικαστήριο και να ζητήσει τη γνωμοδότησή του, μεταθέτοντας κατά τον τρόπο αυτό το βάρος της επίλυσης της διαφοράς σ' ένα δικαστικό όργανο. Παρά την ύπαρξη, όμως, σχετικών προτάσεων από πολύ νωρίς, το Συμβούλιο μόλις το 1970 έκανε

χρήση της αρμοδιότητάς του, ζητώντας γνωμοδότηση του Δικαστηρίου αναφορικά με τις νομικές συνέπειες από την παρατεινόμενη παρουσία της Νότιας Αφρικής στη Ναμίμπια. Η απροθυμία του Συμβουλίου να ζητεί γνωμοδοτήσεις από το Δικαστήριο οφείλεται σε δύο λόγους. Πρώτο, η προτίμηση ενός πολιτικού διακανονισμού, λόγω της φύσεως της διαφοράς, στα πλαίσια του Συμβουλίου. Δεύτερο, η πιθανότητα να μην αποδεχθεί το Δικαστήριο τη δικαιοδοσία του με το σκεπτικό ότι η έκδοση γνωμοδοτήσεως θα ισοδυναμούσε με κρίση ενός νομικού ζητήματος που αποτελεί τη βάση της διαφοράς μεταξύ δύο κρατών, τα οποία δεν έχουν αναγνωρίσει τη δικαιοδοσία του.

β. Παραπομπή στη Γενική Συνέλευση. Το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί να παραπέμψει μια διαφορά ή κατάσταση στη Γενική Συνέλευση. Αυτό συνάγεται εμμέσως από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 11 (παρ. 2) και 12 (παρ. 1). Στην πρακτική, ωστόσο, το Συμβούλιο δεν ακολούθησε τη μέθοδο της άμεσου παραπομπής, αλλά προτίμησε τη διαγραφή του ζητήματος από την ημερήσια του διάταξη προκειμένου να επιτρέψει στη Γενική Συνέλευση να προχωρήσει στην αντιμετώπισή του ή, όπως συνέβη κατά τις κρίσεις του Σουέζ και της Ουγγαρίας (1956), το Συμβούλιο συνεκάλεσε έκτακτη σύνοδο της Γενικής Συνελεύσεως. Κατά τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται εμμέσως το ίδιο αποτέλεσμα που θα είχε η άμεση παραπομπή στη Γενική Συνέλευση.

γ. Παραπομπή στους περιφερειακούς οργανισμούς. Η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 52 του Χάρτη, σύμφωνα με την οποία το Συμβούλιο Ασφαλείας θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη ειρηνικού διακανονισμού των τοπικών διαφορών, μέσω περιφερειακών συμφωνιών ή οργανώσεων, σε συνδυασμό με το άρθρο 33, αποτέλεσε το έρεισμα του ισχυρισμού ότι οι περιφερειακές διαδικασίες έχουν προτεραιότητα σε σχέση με εκείνες του ΟΗΕ όσον αφορά στις διαφορές περιφερειακού χαρακτήρα. Η επιχειρηματολόγηση, ωστόσο, του ισχυρισμού αυτού με την επίκληση του άρθρου 52 (παρ. 3) προσκρούει στην αμέσως επόμενη παράγραφο του ίδιου άρθρου, η οποία ρητώς εγγυάται την εφαρμογή των άρθρων 34 και 35, παρά τις διατάξεις του άρθρου 52. Κατά συνέπεια, θα μπορούσε επίσης να επιχειρηματολογηθεί ότι η αρμοδιότητα του Συμβουλίου Ασφαλείας να εξετάσει μία διαφορά ή το δικαίωμα των κρατών να υποβάλουν μία διαφορά στο Συμβούλιο Ασφαλείας δεν επηρεάζονται από τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 52.

Οι προσπάθειες για την άρση αυτών των αμφιβολιών αφορούσαν

ογεδόν πολιτιστικά διαφορές μεταξύ των μελών του οργανισμού των Αμερικανικών κρατών. Οι κρίσεις της Γουατεμάλας (1954), της Κούβας (1960), της Λομνικανής Δημοκρατίας (1965) κ.ά. έδωσαν την ευκαιρία για την ανάπτυξη των εκατέρωθεν απόψεων. Συμπερασματικά θα πρέπει να σημειωθεί ότι η επικρατούσα τάση στην πρακτική απορρίπτει την αυστηρή "προτεραιότητα" των περιφερειακών διαδικασιών και συνεπώς το δικαίωμα ενός κράτους μέλους να προσφύγει στο Συμβούλιο Ασφαλείας δεν μπορεί ν' αμφισβητηθεί με τον ισχυρισμό ότι έχει την υποχρέωση να κάνει, προηγουμένως, χρήση των περιφερειακών διαδικασιών. Από την πρακτική, επίσης, συνάγεται ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας, αν αποφασίσει να παραπέμψει μια διαφορά σε περιφερειακές διαδικασίες, δεν επικαλείται λόγους προτεραιότητας, αλλά καταλληλότητας λόγω του χαρακτήρα της διαφοράς.

5. Ο ρόλος της Γενικής Συνελεύσεως

Ο Χάρτης δεν περιλαμβάνει λεπτομερείς διατάξεις αναφορικά με τις εξουσίες της Γενικής Συνελεύσεως στο πεδίο της ειρηνικής επίλυσης των διεθνών διαφορών, παρόμοιες με εκείνες του Κεφαλαίου VI. Η αρμοδιότητα, ωστόσο, αυτή της Γενικής Συνελεύσεως συνάγεται εμμέσως από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 10-14 και ρητώς από τα άρθρα 12 (παρ. 1) και 35 (παρ. 2).

Οι περιορισμοί που αφορούν στη σχετική αρμοδιότητα του Συμβουλίου Ασφαλείας ισχύουν επίσης και για τη Γενική Συνέλευση. Τα κράτη μέλη του Οργανισμού πρέπει να προσπαθήσουν να επιλύσουν τις διαφορές τους με τις κλασικές μεθόδους του διεθνούς δικαίου πριν προσφύγουν στη Γενική Συνέλευση. Η διάταξη του άρθρου 2 (παρ. 7), που απαγορεύει την επέμβαση του Οργανισμού σε ζητήματα εσωτερικής δικαιοδοσίας, ισχύει, επίσης, και για τη Γενική Συνέλευση. Στην πρακτική, ωστόσο, ο ειδικός αυτός περιορισμός επενέργησε λιγότερο στη Συνέλευση απ' ό,τι στο Συμβούλιο, ίσως διότι στην πρώτη δεν προβλέπεται το veto, πράγμα που της επέτρεψε να λάβει αποφάσεις που στην περίπτωση του Συμβουλίου θα προσέκρουαν στο veto των μονίμων μελών.

Ένας επιπλέον περιορισμός για τη γενική Συνέλευση προβλέπεται από το άρθρο 12 (παρ. 1), το οποίο δεν επιτρέπει στο όργανο αυτό να υποβάλει προτάσεις αναφορικά με οποιαδήποτε διαφορά ή κα-

τάσταση που έχει, ήδη, περιέλθει στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Η σχετική πρακτική αποκαλύπτει ότι δεν δημιουργείται πρόβλημα όταν το Συμβούλιο διαγράφει επισήμως ένα ζήτημα από την ημερήσια του διάταξη ή παραπέμπει το ζήτημα αυτό στη Συνέλευση ή συγκαλεί έκτακτη σύνοδο αυτής ή, τέλος, όταν τα δύο όργανα ασκούν συντρέχουσα αρμοδιότητα σε διαφορετικές πλευρές της διαφοράς. Οι αμφισβητήσεις εγείρονται όταν το Συμβούλιο συνεχίζει να διατηρεί τη διαφορά στη δικαιοδοσία του ή απλώς αναβάλλει την εξέτασή της και δεν έχει εκφράσει την πρόθεση παραπομπής της στη Γενική Συνέλευση. Σε μια τέτοια περίπτωση η Συνέλευση μπορεί να προβάλει την άποψη ότι το Συμβούλιο δεν "ασκεί τα προβλεπόμενα από τον Χάρτη καθήκοντά του", σε σχέση με τη διαφορά αυτή και συνεπώς να θεωρήσει ως μη ισχύοντα τον περιορισμό της αρμοδιότητάς της που προβλέπει το άρθρο 12 (παρ. 1).

6. Ο ρόλος του Γενικού Γραμματέα

Αναφορικά με την ειρηνική επίλυση των διεθνών διαφορών θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η κύρια εξουσία του Γενικού Γραμματέα απορρέει από το δικαίωμα του, σύμφωνα με το άρθρο 9, να εφιστά την προσοχή του Συμβουλίου Ασφαλείας σ' οποιοδήποτε ζήτημα θεωρεί ως απειλή για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας.

Στην πραγματικότητα, ωστόσο, η σημαντικότερη συμβολή του Γενικού Γραμματέα στο πεδίο αυτό οφείλεται είτε σε εντολή που του έχει δοθεί, κατά το άρθρο 98, από άλλα κύρια όργανα του ΟΗΕ, κυρίως τη Γενική Συνέλευση και το Συμβούλιο Ασφαλείας, είτε στην εγγενή εξουσία του να ενεργεί στις περιπτώσεις που δεν ενεργοποιούνται άλλοι μηχανισμοί του Οργανισμού. Το πλεονέκτημα της θέσεως του Γενικού Γραμματέα έγκειται στο γεγονός ότι, λόγω του λειτουργήματός του, η επέμβασή του σε μια διαφορά δεν είναι πιθανό ν' απορριφθεί χωρίς πολιτικό κόστος από τα διιστάμενα μέρη, όπως επίσης και στη δυνατότητα που του διασφαλίζει το κύρος του αξιώματός του να παρέχει την ορθή καθοδήγηση για τον επιθυμητό διακανονισμό.